

Hoe zal de kerkmuziek zich in de toekomst ontwikkelen? Die vraag heeft de Sint-Gregoriusvereniging (SGV) – de koepel van alle kerkkoren – in ons bisdom zich gesteld. Onlangs is een document gepubliceerd, waaruit blijkt dat kerkmuziek gevarieerder zal worden en dat de rol van de cantor steeds belangrijker wordt. Ook wordt in het document een oproep aan kerkbesturen en zangkoren gedaan om de kwaliteit van de kerkmuziek te verbeteren.

Aanvankelijk was de SGV van plan om een nieuw meerjarenbeleidsplan te schrijven, maar toen brak corona uit. “Deze crisis had grote gevolgen voor de zangkoren,” zegt vicaris Ed Smeets voor Liturgie & Kerkmuziek en voorzitter van de SGV. “Veel koren zijn opgeheven of kleiner geworden. We hebben ons daarom niet gewaagd aan een uitgeschreven nieuw beleidsplan, maar willen met enkele lijnen een schets maken van wat wellicht

mogelijk is.”

De eerste lijn die de SGV signaleert, is dat er een verschuiving plaatsvindt van koormuziek naar volkszang onder leiding van een cantor (= een voorzanger). Vicaris Smeets vindt dat op zichzelf geen verkeerde ontwikkeling. “Kerkmuziek is op de eerste plaats een muzikale invulling van de liturgie. Dat kan prima met een koor, maar er zijn ook heel veel andere mogelijkheden. De vierende gemeenschap zal steeds meer zelf gaan zingen, waarbij het koor een dienende rol heeft in het geheel. Wie zingt er dan? Iedereen. Én het koor.” Ook de afwisseling tussen koor en samenzang is volgens Smeets een verrijking voor de liturgische viering.

Nieuwe mogelijkheden

Wat de structuur van de koren betreft, verwoordt de SGV in het document nog eens dat kerkkoren in kerkrechtelijke zin gezien worden als een werkgroep van de parochie en onder verantwoordelijkheid van het kerkbestuur vallen. De SGV adviseert pastoors, kerkbesturen en afgevaardigden van de koren om met enige regelmaat te overleggen en daarbij ook naar de kwaliteit van de koren te durven kijken. “Als een koor niet meer representatief is en de liturgie niet meer op een acceptabele manier kan ondersteunen, is het verstandig om naar nieuwe mogelijkheden uit te zien,” zegt Smeets.

Dit zou samenvoeging of uitwisseling met andere koren uit de parochiefederatie kunnen zijn, maar bijvoorbeeld ook een betere scholing van de (vaak niet meer professioneel opgeleide) dirigent, de organist of de zangers. Of een aanpassing van het repertoire. Smeets: “Het is voor een koor beter om eenvoudiger werk goed te zingen, dan zich met veel pijn en moeite op een niet meer verantwoorde manier door ingewikkelde partituur heen te werken.”

Meer stijlen

De vicaris verwacht ook dat in de liturgie van de toekomst meer muziekstijlen in één viering door elkaar gebruikt gaan worden. “Steeds meer parochies hebben in het weekeinde nog maar één viering. Het ligt niet voor de hand om die ene viering alleen maar te vullen met gregoriaans of meerstemmige koorzang. Naast het koor zou dan bijvoorbeeld ook een groepje kinderen die begeleid worden op een gitaar iets kunnen zingen. Voor sommigen tast dit misschien de eenheid in stijl aan, maar het vergroot wel de betrokkenheid en actieve deelname van kerkgangers en dat is ook belangrijk. Het zit wezenlijk in de aard van de liturgie dat ook het volk actief kan deelnemen aan de zang.”

In het document van de SGV worden ook de rollen van de verschillende betrokkenen bij de kerkmuziek beschreven. Zo wordt over de dirigent gezegd dat deze niet alleen muzikaal geschoold moet zijn, maar ook de liturgie moet begrijpen. Hetzelfde geldt ook voor organisten. Tegelijkertijd wordt van kerkbesturen gevraagd dat zij zich verantwoordelijker gaan voelen voor de kerkmuziek en van tijd tot tijd functioneringsgesprekken met kerkmusici voeren. En van gastkoren en andere muziekgezelschappen wordt gevraagd om, wanneer ze te gast zijn in de liturgie, hier een verantwoorde muzikale en liturgische invulling aan te geven. “Vanuit missionair oogpunt zijn gastkoren heel belangrijk, want zij brengen mensen mee die anders misschien niet zo gauw in de kerk zouden komen,” aldus Smeets.

Nieuw materiaal

Op dit moment bestaat er in Limburg geen institutionele opleiding voor kerkmusici meer. Wel biedt de SGV cursussen op maat aan. Ook worden er regelmatig studiebijeenkomsten over een specifiek onderwerp gehouden. Daarnaast wil de SGV doorgaan met het uitgeven van nieuw zangmateriaal dat in parochies gebruikt kan worden. Zo is er enige tijd geleden de werkmapp *'Ik Zing, want ik ben blij'* met nieuwe eerste communieliedjes verschenen.

Ondanks de problemen die zich in parochies voordoen met betrekking tot vergrijzing van de koren, federatievorming en minder financiële middelen, is vicaris Smeets niet pessimistisch over de toekomst van de

kerkmuziek. “We moeten leven met de onzekerheden die er zijn. Dat betekent het goede behouden, maar dingen durven loslaten als dat nodig is om nieuwe wegen in te slaan. Eén ding is zeker: we blijven zingen!”

Het volledige document is te downloaden via de website van de SGV. Het bestuur nodigt belanghebbenden uit het goed te lezen en er in de parochie en in koren mee aan de slag te gaan. Ook reacties op het document zijn van harte welkom. Vicaris Smeets nodigt met name de dekenaten uit om ervoor te zorgen dat de nota besproken wordt.

[Download document](#) [reageer](#) [Bestel werkmap 'Ik zing'](#)